

Література

1. *Чернухін Є.* Грецьке ныжинське братство: всторвографыя та джерела / Євгеній Костянтинівич Чернухін. – К., 1998. – 97 с.
2. *Чернухін Є.* Грецька рукописна спадщина в Києві / Євгеній Чернухін. – К., 2004. – 310 с.

УДК 008

Сергій Денисович Устинов,
кандидат технічних наук, завідувач кафедри художніх виробів
з дерева і металу Київського державного інституту
декоративно-прикладного мистецтва імені М. Бойчука

ФУНКЦІОНАЛЬНА РОЛЬ ЮВЕЛІРНИХ ПРИКРАС У РОЗВИТКУ ФРЕЙМУ «ТІЛЕСНІСТЬ»

У статті розглядається функціональна роль ювелірних прикрас у розвитку фрейму «тілесність». Особлива увага приділяється апотропеїчній, естетичній, терапевтичній та комунікативній функціям прикрас, які допомагають людині перетворити своє біологічне тіло в тіло культурне й визначають фреймову організацію діяльності людини.

Ключові слова: ювелірні прикраси, тілесність, фрейм, людське тіло.

Sergey Denisovich Ustinov,
кандидат технических наук, заведующий кафедрой художественных
изделий из дерева и металла Киевского государственного института
декоративно-прикладного искусства имени М. Бойчука

ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ РОЛЬ ЮВЕЛИРНЫХ УКРАШЕНИЙ В РАЗВИТИИ ФРЕЙМА «ТЕЛЕСНОСТЬ»

В статье рассматривается функциональная роль ювелирных украшений в развитии фрейма «телесность». Особое внимание уделяется эстетической, апотропеической, терапевтической и коммуникативной функциям украшений, которые помогают человеку превратить свое биологическое тело в тело культурное и определяют фреймовую организацию деятельности человека.

Ключевые слова: ювелирные украшения, телесность, фрейм, тело человека.

Sergey Denisovich Ustinov,
Ph.D. in Engineering, head of the Chair of art products from wood and metal
the Kyiv State Institute of Applied Arts and Design named after Mychailo Boichuk

THE FUNCTIONAL ROLE OF JEWELLERY IN THE DEVELOPMENT FRAME «PHYSICALITY»

The article discusses the functional role of jewellery in the development frame «physicality». Special attention is given to apotropeitic, aesthetic, therapeutic and communicative functions decorations that help a person to turn his body into a biological body cultural and define a frame-based organization of human activities.

Key words: jewelry, physicality, the frame, the human body.

Феномен тілесності як об'єкт дослідження привертав увагу значної кількості вчених, які працюють у різних сферах науки, оскільки має міждисциплінарний характер. Проблема тілесності в різний час займалися вітчизняні й зарубіжні науковці І. Биховська, О. Гомілко, В. Подорога, Н. Медведєва, Л. Жаров, Т. Цветус-Сальхова. Людське тіло в його різноманітних проявах перебуває у фокусі уваги анатомії, психології, соціології, філології, мистецтвознавства, філософії тощо. З огляду на різноаспектний характер людського тіла, ракурси його вивчення не вичерпуються проблематикою його будови й функціонування, а й включають в себе питання особистісного осмислення, взаємодії із собі подібними, його місця в соціумі й культурі.

За останні роки проблеми вираження індивідуальності особистості, поряд із самоідентифікацією й збереженням традицій, є найбільш значущими в культурологічній науці й обумовлюють дослідження особистості як базового концепту культури. *Метою статті* у рамках даного підходу актуальним представляється розгляд особистості у вигляді фрейму «тілесність» і ролі прикрас (ювелірних прикрас) у вираженні матеріального й ментального плану особистості.

Фрейм «тілесність» на сьогодні має надзвичайно широкий спектр трактувань. У науковій літературі саме поняття «фрейм» далеко не однозначне. У науковий обіг термін був уведений І. Гофманом і, на думку вченого, фрейми дозволяють індивідам локалізувати, осмислити, ідентифікувати й маркувати події усередині світу життя індивіда або у світі в цілому [11, 21]. Або, як відзначає О. Яницький, фрейм – це «точка зору», «рамка», через яку людина сприймає й інтерпретує світ [9]. Однак дані трактування так чи інакше зводяться до визначення взаємозв'язку тілесної й духовної складових у людині. Цей важливий аспект дуалізму душі й тіла (суб'єкта й об'єкта) був у класичній філософії основним у розумінні людської сутності, і в західній культурі він дотепер залишається актуальним. Проте протиставлення душі й тіла в сучасній соціокультурній ситуації не є таким категоричним, як це було в минулому. Справа в тому, що в умовах секуляризованої культури класичний поділ культурного часу душі й фізичного часу тіла, їхнє субстанціальне розрізнення виявило свою неспроможність. Досліджуючи проблему тіла й зовнішності людини в культурі, дослідник С. Яременко відзначає, що сутність людини та її індивідуальність не вичерпуються тільки внутрішніми, психологічними, духовними началами. На думку вченого, для життя в матеріальному світі людина має бути втілена у ньому, займати певний простір, бути відчутною, наявною, тілесною [10, 4].

У роботах відомого французького вченого М. Мерло-Понті тілесність виступає не тільки як можливість пізнати й зрозуміти світ, але і як можливість надавати йому значення й змісти. Тілесність, теоретично містячи в собі два полюси бінарної опозиції – душу й тіло, формує єдиний простір, що дозволяє вивчати у цілісності природні, психологічні й соціокультурні маніфестації людської сутності. Таким чином, людська «тілесність» розуміється як одухотворене тіло, що є результатом процесу особистісного росту, а в широкому сенсі – історичного розвитку. Інакше кажучи, тілесність покликана виразити культурну, індивідуально-психологічну й значеннєву складові людської істоти.

Тілесність як термін постмодернізму розуміється як соціокультурне явище, сукупність тілесних проявів, що перетерпіла трансформації внаслідок впливу соціокультурних чинників, які мають соціокультурне значення й виконують певні соціокультурні функції. Завдяки антропоцентричній спрямованості світосприймання значущість людського тіла є очевидною, причому не тільки як компонент повсякденної, а й культурної картини світу.

Людське тіло є однією з основних координат культури та відіграє в ній організуючу роль. Це виражається, наприклад, у тім, що зміни, які відбуваються з людиною на соціальному рівні, негайно відбиваються на тілі у вигляді заборон або дозволу прикрашати тіло, волосся, у татуюваннях тощо. Включаючись у систему соціальних відносин, тіло виконує певні соціальні функції, а тілесний вигляд людини відбиває її місце в соціальному просторі, її статус у суспільстві. В умовах сучасної культури зростаюча залежність тіла від численних чинників соціокультурного характеру стає неухильною тенденцією.

Прикраса тіла відноситься до галузі культурних універсалій, які характеризують життя людства в цілому й кожного народу зокрема. У найбільш загальному вигляді прикраса тіла може відбивати відносини природа/культура, ми/вони, чоловіче/жіноче. Визначальною функцією прикраси тіла можна вважати функцію акультурації в широкому розумінні. Прикраса – один зі способів, до яких звертається людина, перетворюючи своє біологічне тіло в тіло культурне. Всі інші функції прикраси являють собою різні прояви цієї основної функції.

Особливе значення для прикраси тіла, для функціонування фрейму «тілесність» мають ювелірні прикраси – джерело відомостей про статевікові, майнові, територіальні відмінності. У багатозначній природі ювелірних прикрас чітко проявляється їхня знакова сутність.

Прикраси з'явилися задовго до будь-якого одягу й звернені були безпосередньо до тіла людини як вмістилища її душі, до фігури як об'ємної одиниці у просторі макрокосмосу. Їхній характер, що не залежить від костюма, підтверджує й асортимент археологічних знахідок – підвіски із зубів тварин або камнів, зібрані на шкіряних шнурах і металевих гривнях. У сучасному світі такого роду прикраси, у тому числі й ювелірні, існують в «примітивних» народів, які ближче перебувають до первісної стадії розвитку людства. У першій іпостасі вони сформувалися у вигляді культових або ритуальних предметів – оберегів, що охороняють душу й тіло від ворожих зовнішніх сил. Саме тому першими прикрасами були сережки («закриваючі» вуха), браслети й намиста (замикаючі «виходи» з тіла). У багатьох східних слов'ян апотропеїчний характер мали ювелірні прикраси з бурштином і всі прикраси у формі кола: намиста, браслети, кільця й пояси. Наречений на весілля традиційно дарував нареченій перстень у якості оберега. Як вважали буряти, у кожної людини є душа, життєва енергія, що може піти з тіла. Уночі вона перебуває у волоссі або під нігтями, тому старі люди навіть зараз забороняють уночі стригти нігті, розчісувати голову, стригтися або голитися. Душа може покинути тіло і через виступаючі кінцівки тіла – пальці рук, ніг, мочки вух, очі, ніздрі, рот. Щоб «закрити» ці виходи, всовували в мочки сережки, ніби «замикали», на пальці надягали персні, але на всіх пальцях важко носити десять каблучок, тому «замикали» всю руку браслетом, на

шию надягали ланцюжок, намисто «замикало» всі отвори на голові [1, 52-53]. Відомий культурантрополог К. Леві-Строс у своїй роботі «Чому люди носять прикраси?» відзначав, що індіанці племені бороро в Центральній Бразилії виділяли тверді (зуби, кістки) і м'які (вуха, губи, ніздрі, статеві органи) частини тіла. Аборигени декорували себе предметами, у число яких входили нігті, пазурі, зуби, ікла, раковини, шкарлупа й рослинні волокна. Саме вони спочатку служили основним матеріалом прикрас. Останні ніби роблять м'яке твердим, замінюють ті частини тіла, які персоніфікують смерть і тим самим дарують життя. На думку індіанців, ці предмети охороняють отвори, які перебувають на м'яких частинах тіла й найбільш уразливі для злих сил або згубних впливів. Носіння прикрас – оберегів було обов'язковим в індіанців Канади. Тубільці Тихоокеанського узбережжя говорили про жінку, в якій вуха не були проколоти, що «у неї немає вух», а про ту, що не мала прикраси на губі – що в неї «немає рота». Традиційна прикраса Індії – Наваратна – вважається особливим оберегом, що притягає позитивну енергію небесних тіл, тим самим допомагаючи власникові талісмана по життю й охороняючи його від неприємностей. Як правило, цей виріб являє собою перстень, браслет або підвіску. Основу даної ювелірної прикраси становлять дев'ять різних каменів, кожний з яких символізує одне небесне тіло: Сонце, Місяць, Марс, Юпітер, Венеру, Меркурій, Сатурн, Північний Місячний вузол і Південний Місячний вузол. Ці дев'ять небесних тіл в індійській астрології називають наваграхами. Прикраса наваратна може виготовлятися як із золота, так і з срібла. Як дорогоцінні в наваратні повинні бути використані дев'ять ідеальних за чистотою каменів: рубін, перли, жовтий сапфір, смарагд, діамант, синій сапфір, червоний корал, гесоніт і кошаче око. Індіанці вважають, що наваграхи мають певну енергію й здатні впливати на людину. Кожне з небесних тіл (наваграх) персоніфікує своє божество, відповідає певному каменю й має лікувальні властивості. Наприклад:

Сонце – Сур'я, найголовніше божество серед наваграх. Його волосся й зброя із золота. Їздить по небу на небесній колісниці, яку тягнуть сім коней. Символізує видиму форму бога, яку можна побачити щодня. Рубін – інтенсифікує життєві сили й енергетику, зміцнює серцевосудинну систему, поліпшує травлення. Крім цього дає незалежність і підвищує волю;

Марс – Мангал є богом війни. Він взяв обітницю безшлюбності. Несе із собою чотири зброї: тризубець, булаву, квітку лотосу і спис. Символізує активні дії, упевненість у собі й «его» – Червоний корал – збільшує енергетику, сміливість, здатність вигравати в опонентів. Позитивно впливає на органи травлення;

Юпітер – Брихаспаті персоніфікує благочестя й релігію. Клопоче за людей перед богами. Його тіло має жовтий або золотавий колір, тримає ціпок, лотос і чотки. Символізує мудрість і красномовство, за це його часто називають Гуру – Жовтий сапфір. Дарує людині мудрість, стабільність і процвітання. Зміцнює віру людини. Позитивно впливає на легені й нирки.

У цьому випадку ми можемо говорити про ще одну функцію ювелірних прикрас у розвитку фрейму «тілесність» – про терапевтичну. З огляду на те, що медицина входить до числа культурних універсалій, в астрокulturології велика увага приділяється давнім сакральним текстам, зокрема Аюрведі. У найвідомішому

медичному трактаті, назву якого можна перекласти як «знання значення життя», наводиться багато способів лікування натуральними засобами, у тому числі металами. Виходячи із цього вчення, цілюща енергія міститься в кожному з них, але кращими є важкі метали – золото, срібло, мідь, залізо, олово. Золото, згідно з Аюрведою, лікує серце, полегшує серцеві напади, поліпшує пам'ять, підвищує інтелект. Воно має також властивість підвищувати імунітет, ним лікують істерію, епілепсію, воно зміцнює легені й селезінку. Залізо позитивно впливає на кістки, кістковий мозок, печінку й селезінку. Воно зміцнює м'язові й нервові волокна, має омолоджувальну дію, а також збільшує вироблення червоних кров'яних тілець. Мідь – метал, що зміцнює печінку, селезінку й лімфатичну систему, видаляє надлишок жиру. Особливо корисна для людей, схильних до повноти, нею лікують анемію. В Аюрведі вважалося, що срібло підвищує витривалість організму. Цей метал допомагає при виснаженні, застарілому жарі, слабкості після нього, хворобах шлунка й кишківника, рясних кровотечах при менструаціях.

В одному з медичних творів Давнього Китаю, що дійшли до нас, наявне узагальнення величезного досвіду розвитку загальної культури й медичної науки. Йдеться про трактат «Хуан-ді-ней-цзин-су-вен-лін-шу» («Ней-цзин»), у якому також приділяється увага металотерапії. У розділі рефлексотерапії рекомендується носити на тілі пластини з металу.

У давніх манускриптах можна знайти докладні описи випадків, коли для очищення й лікування застосовувалися пластини з різних металів, не раз згадується про користь носіння металевих прикрас. Про те, що за допомогою пластин із міді можна лікувати захворювання шкіри, різні виразки й забиті місця, а також холеру, писали Аристотель, Гіппократ, Гален, Аль-Біруні, Авіценна й Парацельс. У XVI столітті Парацельс намагався використати препарати із золота для лікування деяких хвороб, зокрема сифілісу. Він уважав, що метою хімії повинно бути не перетворення металів у золото, а готування ліків.

Наприкінці XIX століття французький лікар Бенъє Креде повідомив про успіхи в лікуванні сепсису іонами срібла. Продовжуючи дослідження, він з'ясував, що срібло протягом трьох днів убиває дифтерійну паличку, протягом двох – стафілококи, а збудник тифу – за добу. При вивченні дії препаратів срібла на організм людини відзначена його стимулююча дія на кровотворні органи, що проявляється у зникненні молодих форм нейтрофілів, збільшенні кількості лімфоцитів і моноцитів, еритроцитів і гемоглобіну, уповільненні РОЕ [6].

У сучасній масовій культурі астрологія посідає вагоме місце. Тяга до незвіданого, містичного, що дає примарну опору в нестабільному житті, завжди приваблювала людину. Відповідно до цього вчення кожному знаку зодіаку відповідає свій метал і свої астральні камені. Наприклад, людям, народженим під сузір'ям Водолія, рекомендується носити ювелірні прикраси зі срібла й платини із вставками з лазурита, граната, опала, циркона й аметиста. Скорпіонам – із заліза й сталі з аквамарином, карбункулом, берілом, місячним каменем, топазом, малахітом. Представникам цього знака не протипоказані агресивні форми прикрас зі сталі, але з ними разом рекомендується носити срібло. Місячна енергетика срібла має властивість спокійного поглинання енергії негатива. Для Скорпіонів срібло несе умиротворення й комфортну впевненість. Блиск шля-

хетного золота асоціюється в Стрільців з вогненным диском світила. Стрільці самі намагаються виливати потоки теплої енергії. Але занадто велика кількість золотих прикрас може енергетично обпалювати їх самих. Тому золотий годинник або масивний золотий браслет краще залишати для світських раутів не тільки з естетичним міркувань. Камені, які може носити Стрілець, – топаз, аметист, хризоліт, бірюза, опал, сапфір, агат, смарагд [3].

Сучасна ювелірна промисловість і нетрадиційна медицина, використовуючи давні знання, увели в останні десятиліття моду на так звані «лікувальні прикраси» – браслети й намиста з міді та інших металів, які, якщо вірити рекламним слоганам, можуть вилікувати від будь-якої хвороби. Вірити цьому чи ні – питання суб'єктивне, але те, що ювелірні прикраси лікують не тільки тіло, але й душу, завдяки ментальним практикам, – факт безсумнівний.

Наступна важлива функція ювелірних прикрас, що підтримує розвиток фрейму «тілесність», – комунікативна. Залежно від розташування прикраси, її виду, кольору, розміру люди передають невербальну інформацію, що дуже важлива для самоідентифікації особистості.

За допомогою прикрас можна передати відомості про статевовікову приналежність, соціальний статус, матеріальні статки, продемонструвати свої сексуальні орієнтири й приналежність до певної субкультури. Використовуючи прикраси, можна виразити свої щирі почуття.

Особливу увагу приділимо комунікативній функції прикрас, які надягаються у період так званого важкого емоційного стану людини – у період жалоби. Жалоба найчастіше – індивідуальний й сугубо особистісний стан, проте, як і торжество, – один із елементів громадського життя. Як відзначав Р.Д. Коллінгвуд, похорон та жалоба – це емоційна переорієнтація, коли близькі покійного привселюдно демонструють, що вони відмовляються від колишнього емоційного зв'язку з живою людиною й встановлюють новий зв'язок з тією ж людиною як небіжчиком. Це публічне визнання, що у майбутньому вони мають намір жити без цієї людини [5, 80]. І таке публічне визнання робиться також через комунікативну роль ювелірних прикрас. Жінки, які у приватному житті завжди обвішані дорогоцінними уборами, у жалобі повинні були відмовитися від святкового блиску діамантів і недоречної в цьому випадку життєрадісної палітри самоцвітів. Перші півроку жалоби жінка загалом не повинна була носити прикрас, за винятком речей з вугілля. По закінченні глибокої жалоби, в урочистих випадках, дозволялося носити так звані повсякденні прикраси, виконані з каменю темного або майже чорного кольорів: гагату, раухтопазу – димчастого кварцу, звичайно, з використанням чорної й темно-синьої емалі. Винятком з темної жалобної гами були перли (символізували сльози), які можна було вже носити в період напівжалоби, коли до чорного й коричневого в одязі додавали сірий і білий кольори. Дуже популярні були прикраси з гагату. Жалобні прикраси з гагату ввійшли в моду після того, як в 1861 році англійська королева Вікторія стала носити жалобу за принцом Альбертом. Незабаром у багатьох сім'ях з'явилися прикраси з гагату. Цей камінь, майже традиційний як матеріал для жалобних прикрас, сьогодні втратив колишнє значення [4, 16]. Жінки демонстрували щирі переживання, але через тілесність (ювелірні прикраси) набагато притупляли свій душевний біль.

У повсякденному житті найвідоміша й розповсюджена прикраса, що несе інформацію, – це перстень на підмізинному пальці руки. Воно сповіщає оточуючим про те, що власник даної прикраси перебуває в законному шлюбі. Перстень, надягнутий на середній палець, інформує про марнославство й демонстрацію власного «єго». Максимум уваги залучають персні на великому пальці, особливо якщо рука чоловіча. Адже підняттям саме цього пальця нагору людина намагається привернути увагу. Є думка, що головне бажання власника такого персня – самоствердитися будь-якими способами, і в першу чергу в сексуальному плані. Ще стародавні греки й римляни вважали великий палець символом фалоса й носили на ньому залізні кільця для захисту своєї чоловічої сили. На жіночій руці такий перстень може позначати нетрадиційну сексуальну орієнтацію. Носять персні й на ногах. В Індії перстень на пальці ноги означав, що жінка заміжня [8]. Також в Індії символом заміжньої жінки був перстень у носі з лівої сторони – натх. Чим більшим і багатшим було кільце, тим сильнішою любов чоловіка.

Сережки так само передавали певну інформацію про їхнього власника. У стародавніх єгиптян й асирійців сережка позначала високе становище в суспільстві. Сережка у вусі стародавніх римлян відрізняла раба, а у вусі стародавнього грека – позначала особу, яка заробляє проституцією. У корінних народів Америки, Африки й Австралії наявність сережки в чоловічому вусі пов'язана із проходженням ініціації. Сережка у вусі моряка Англії у XVIII – XIX століть означала, що він пройшов мис Доброї Надії і має певні привілеї, зокрема класти ноги на стіл у таверні. На Заході мода на носіння чоловіками сережок зародилася в 60-х роках минулого століття, в епоху хіпі, які сильно захоплювалися філософіями давніх цивілізацій та етикою загалом. З того часу і повелося – чоловік, що носить у вусі сережку, якщо й не маргінал, то вже точно особистість творча, неординарна. Є своєрідна традиція, що сягає коріннями в рокерство – чоловіки традиційної орієнтації повинні носити сережки тільки в лівому вусі. Якщо ж у чоловіка середнього віку проколоті обидва вуха, то він або фрік, або майстер з пірсингу, або гей (тільки одну сережку в правому вусі гомосексуалісти в громадських місцях носять рідко – соромляться).

Сучасні юнаки та дівчата проколюють собі все що можна – губи, ніздрі, брови, язик, пупок, статеві органи. Хтось робить це для краси, комусь важливо позначити свою приналежність до тієї або іншої субкультури. Так, головною прикрасою панка є велика кількість металевих ланцюгів, які використовуються в якості наших атрибутів, а також як елементи оформлення косух або джинсів. Можна зустріти підвіски у вигляді леза, хреста або знака анархії. Панки люблять і персні, причому, чим масивніше перстень, тим він крутіший. А якщо на ньому яка-небудь прикраса у вигляді черепа, хреста, тоді перстень по-справжньому цінується, і тим більше цінується його по-справжньому «стильний» власник. Якщо панк носить сережки, то це, як правило, не одна сережка, а стільки, скільки поміститься на вусі. Роль сережок виконують французькі шпильки, якими проколюють периферійну ділянку вушної раковини. Зустрічаються також сережки у вигляді кілець. Часто робляться «тунелі» – великі отвори діаметром до 10 мм.

У готів склалася своя символіка, на якій засновані неповторні готичні прикраси. Чоловічі аксесуари в основному виконані зі сталі й металу, але за популярністю перше місце займають срібні прикраси. Вироби можуть бути також залізні (зі срібленням або без), з більш дешевих білих металів (мельхіор, цинк, сталь). Використовуються камені: онікс, агат, гранат. Форма й вид прикрас досить різноманітні, найпоширеніші кулони, брошки, кільця й персні, намиста. Різні види перснів – звичайні, на фалангу, на ніготь, на весь палець, «сестрині кільця» тощо – відрізняються від звичайних «готичним» дизайном й ефектністю. Браслети – будь-яких форм і розмірів – від тоненьких срібних колечок до масивних срібних ланцюгів. Також можна зустріти шиповані браслети [7].

Комунікативна природа ювелірних прикрас зв'язана не тільки з їхнім функціональним призначенням, але й з можливістю відбиття в ньому філософських й естетичних концепцій. Естетична функція ювелірних прикрас у розвитку фреймового сценарію тілесності, звичайно ж є найпоширенішою. Людина творить світи в багатьох сферах культури: і в галузі слова (створюючи тексти) і в галузі технологій (сучасна радикальна пластична хірургія), і в сфері повсякденного спілкування віч-на-віч (специфіка міжстатевої комунікації). Ще однією галуззю, в якій у людини з'явилася можливість створення іншого вигляду себе і світу, стала сфера естетичного прикрашання тіла. Прикраси – демонстрація себе іншим людям, яка може мати подвійний характер, і несе реальні та бажані бачення свого Я в світ. Естетична потреба – прикраси заради прикрас – властива як жінкам, так і чоловікам для додання собі позитивних емоцій, для возвеличення у власних очах та в очах інших людей, блиску, престижу й цінності, – є провідною в розвитку фрейму «тілесність».

Проте людське тіло є одним із об'єктів, здатних підірвати організацію діяльності людини і порушити її фрейм. Людське тіло, подібно до будь-якого іншого елемента фреймового сценарію, що розгортається, може тепер й у даному місці не відповідати вимозі підтримки фрейму.

Сучасні прикраси з погляду повсякденної свідомості можна розглядати як щось прямо протилежне значенню, яке вкладалося споконвічно в це поняття (етимологічно споріднені слова «прикраса» й «краса») — як спотворювання, каліцтво. Зухвала зневага до власного тіла, прикрашання його шматками дроту, велосипедним спорядженням, бритвами, металевими блискавками, шрамиами покликані активно й ефектно долати естетичні умовності. Подібні спроби індивідуалізувати своє тіло споконвічно спростовують це прагнення, оскільки багато в чому продиктовані віяннями моди [2].

Розглянувши різні функції прикрас людини, у тому числі й ювелірних, внаслідок розвитку фрейму «тілесність», можна сказати, що культура задає ставлення до тіла і його різних проявів та формулює норми тілесної поведінки. Будучи включеним у соціокультурний простір, людина виявляється, з одного боку, під примусовим впливом безлічі соціокультурних чинників, що об'єктивно впливають на її тіло, на всю його природну основу. А з іншого боку, у ситуації вибору своєї «тілесної поведінки», що включає в себе усвідомлення характеру

різноманітних соціальних впливів на тіло, вибір системи «захисту» від них або, навпроти, їхнього культивування, а також цілеспрямоване формування свого іміджу у відповідності зі сформованими нормами, традиціями або всупереч їм.

Таким чином, тілесність людини є багатовимірною, креативною, цілісною інформаційною системою. Основним принципом цілісності людської тілесності є інформаційна взаємодія різних її рівнів (внутрішній і зовнішній; біологічний, психологічний, соціальний та культурний), що дозволяє підтримувати відповідність між внутрішніми й зовнішніми чинниками інформації й розвиток здатності діалогу між «зовнішніми» й «внутрішніми» станами тіла і єдності особистості.

Література

1. *Бабуева В.Д.* Мир традиций бурят / Валентина Бабуева. – Улан-Удэ: Изд-во «Улзы», 2001. – 142 с.
2. *Баженова Е. В.* Тело человека как территория столкновения природы и культуры [Электронный ресурс] / Екатерина Баженова. – Режим доступа: http://journals.uspu.ru/attachments/article/2012_3.pdf
3. Знаки зодиака: их камни, металлы, цветы и цвета. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://zentaro.ru/%D0%B7>
4. *Карсакова Т.Н.* Траурные украшения / Татьяна Карсакова // Антиквариат. – 2004. – № 4 (16). – С. 16-19.
5. *Коллингвуд Р.Д.* Принципы искусства / Робин Джордж Коллингвуд. – М.: Языки русской культуры, 1999. – 328 с.
6. *Мосин О.* Физиологическое воздействие наночастиц серебра на организм человека [Электронный ресурс] / Олег Мосин. – Режим доступа: <http://www.nanonewsnet.ru/>.
7. *Шемякина Л., Галанин С.* Субкультуры «панки и готы»: ювелирные изделия и аксессуары. [Электронный ресурс] / Л. Шемякина, С. Галанин // Вестник костромского государственного технологического университета. – Режим доступа: <http://vestnik.kstu.edu.ru>.
8. Эротический язык ювелирных украшений. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.tdversal.ru/misticheskaya-yuvelirnaya-zona>
9. *Яницкий О.Н.* Социальные движения и теория фрейминга. [Электронный ресурс] / Олег Яницкий. – Режим доступа: <http://www.ssa-rss.ru/index?page>.
10. *Яременко С.Н.* Внешность человека в культуре: автореф. дис. ... доктора филос. наук: спец. 24.00.01 / Светлана Яременко. – Ростов-на-Дону, 1997. – 41 с.
11. *Goffman E.* Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience / E. Goffman. – N.Y.: Harper & Row, 1974. – 586 p.